

İSLAM COĞRAFYACILARINA GÖRE SUGUR - AVASIM BÖLGESİ VE ÇUKUROVA'DA TÜRKLER

Emin KIRKIL*

Özet

Bizans İmparatorluğu ile sınırdış olan bölgeler İslam tarihinde "Sugur-Avasım" olarak isimlendirilmiştir. Yoğun askeri mücadeleye sahne olan bu bölgeler asker ve nüfus bakımından sürekli desteklenmesi gereken üs bölgeleri idi. Mücadelenin en yoğun olduğu Çukurova bölgesi yeni kaleler, kasabalar ve şehirler kurularak sürekli nüfus iskân edilen Avasım bölgelerinin başında gelmektedir. İslam coğrafyacılarının buralar hakkında verdiği bilgiler incelendiğinde hem bölgedeki yerleşim birimlerinin oluşumunu hem de bölgeye iskân edilen etnik grupları tespit etmek mümkün olmaktadır.

İslam Dünyası'na askeri güç olarak girmeye başlayan Türkler daha ilk dönemlerde Avasım Bölgesi'ne iskân edilmeye başlanmıştır. Bildirimizin amacı, Çukurova Bölgesi'ndeki şehir/kasaba oluşumları ile birlikte erken dönem Türk yerleşimlerini ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: *Avasım, Sugur, Çukurova, Türkler*

* Yrd. Doç. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi,

KAYNAKÇALAR

- AVCI Casim , “Sugur” DİA, C. IV, s. 473-474, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İst. 2009.
- el-CAHİZ, *Hilafet Ordusunun Menkıbeleri ve Türklerin Faziletleri*, trc. R. ŞEŞEN, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1967.
- DARKOT Besim, “Adana”, *İA, C. I*, s. 127-129, M.E.B. Devlet Kitapları İstanbul 1993
2002. el-BELAZURİ, *Fütuhu'l-Buldan*, çev. Mustafa FAYDA, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara
- E. HONIGMANN, “Sugur”, *İA, C. XI*, s. 2, M.E.B. Devlet Kitapları İstanbul 1993
- E. HONIGMANN, “Misis”, *İA, C. VIII*, s. 364-373, M.E.B. Devlet Kitapları İstanbul 1993
2008. İBN HURDAZBİH, *Yollar ve Ülkeler Kitabı*, çev. Murat AĞARI, Kitabevi Yayınları, İstanbul
- KİTAPÇI Zekeriya, *Ortadoğuda Türk Askeri Varlığının İlk Zuhuru*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1987.
- KOPRAMAN K. Yaşar, “Tolunoğulları”, *Makaleler*, Berikan Yayınevi, Ankara 2005.
- KOPRAMAN K. Yaşar, “Bizans Sugurunda Türklük Faaliyetleri”, *Makaleler*, Berikan Yayınevi, Ankara 2005.
- MESUDİ, *Muruc ez- Zeheb*, çev. D. Ahsen BATUR, Selenge Yayınları, İstanbul 2011.
- MINORSKY, *Hududu'l-Alem*, çev. A. DUMAN- M. AĞARI, Kitabevi Yayınları, İst. 2008.
- PAYDAŞ Kazım, “Emeviler ve Abbasiler Döneminde Önemli Bir Sugur Şehri Tarsus”, *AÜ DTCF Tarih Araştırmaları Dergisi C. XXXI*, S. 51, Anakra 2013, 165-199.
- STRECK, “Avasım”, *İA, C. II*, s. 19-20, M.E.B. Devlet Kitapları İstanbul 1993.
- STRECK, “Ayn Zarba” *İA, C. II*, s. 74, M.E.B. Devlet Kitapları İstanbul 1993.
- WEIR T. H., “Haruniye”, *İA, C. V/I*, s. 303-304, M.E.B. Devlet Kitapları İstanbul 1993
- YILDIZ H. Dursun, “Avasım” *DİA, C. IV*, s. 111-112, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1991.
- YILDIZ H. Dursun, “İslam Devleti Hizmetinde Türkler” *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi, C. III*, 333-371.